

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата юридичних наук, доцента Гуржій Анни Валеріївни на дисертацію Гуза Костянтина Юрійовича «Публічне адміністрування у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб в закладах охорони здоров'я МВС України», підготовленої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми. Ступінь актуальності обраної теми «Публічне адміністрування у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб в закладах охорони здоров'я МВС України» залишається високим в сучасному контексті. Медичне забезпечення та реабілітація осіб, які мають право на медичне обслуговування в закладах охорони здоров'я МВС України має виняткове значення, оскільки саме за допомогою цієї внутрішньосистемної функції зазначеними особам та членами їхніх сімей безпосередньо реалізується закріплене ст. 49 Конституції України право кожного на охорону здоров'я. Так, зокрема, здійснюються первісне вивчення стану здоров'я кандидатів на службу в правоохоронні органи та подальші щорічні профілактичні огляди, які допомагають своєчасно виявляти проблеми зі здоров'ям та запобігати розвитку захворювань серед особового складу правоохоронних органів, а також здійснювати вчасну фізичну та психологічну реабілітацію.

Стан здоров'я працівників, які мають право на медичне обслуговування та реабілітацію в закладах охорони здоров'я МВС України визначає спроможність обороноздатності та безпеки держави. Високоєфективна система медичного обслуговування та реабілітації в закладах охорони здоров'я МВС України має створювати сприятливі умови для підвищення якості виконання службових повноважень працівників правоохоронних органів та розвитку держави. Здоров'я працівників правоохоронних органів – є базисом й найголовнішим чинником забезпечення стабільності держави, її цілісності, захисту її кордонів, зростання добробуту в державі, миру й рівного конкурентного положення держави на світовій арені.

Повномасштабне вторгнення та агресія Російської Федерації підвищило інтерес та актуальність теми дослідження. Працівники правоохоронних органів стоять на захисті суверенітету нашої держави і є вразливою категорією осіб щодо втрати здоров'я під час виконання службових обов'язків. Саме тому, науковим підґрунтям роботи посідає безпосереднє забезпечення національної безпеки України через призму здоров'я працівників правоохоронних органів, які стоять на захисті нашої вітчизни і щоденно потребують якісного та ефективного медичного обслуговування та відповідної реабілітації, з метою відновлення усіх функцій життєдіяльності організму задля повернення до нормального життя.

Саме тому актуальність теми дисертаційного дослідження Гуза Костянтина Юрійовича та поставлених ним завдань не викликає сумнівів.

Актуальність роботи підкреслюється й тим, що обрана тема дослідження відповідає як державним, так і відомчим пріоритетам стосовно наукового забезпечення протидії злочинності в Україні. Напрямок дисертаційного дослідження узгоджується із стратегією розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки, затвердженою Указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021, Національною стратегією у сфері прав людини, затвердженою Указом Президента України від 25 серпня 2015 р. № 501/2015, Планом заходів щодо її реалізації, схваленим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1393-р, спрямованим на реалізацію Концепції реформування кримінальної юстиції України, затвердженої Указом Президента України від 08 квітня 2008 року. Робота відповідає Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2023 року, затверджених постановою Кабінету Міністрів України 07 вересня 2011 р. № 942.

З цих міркувань є підстави для твердження, що дисертаційне дослідження Гуза Костянтина Юрійовича на тему: «Публічне адміністрування у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб в закладах охорони здоров'я МВС України» має комплексний характер, важливе теоретичне та прикладне значення для вдосконалення діяльності органів публічного адміністрування та

відомчих закладів охорони здоров'я, а отже, й безперечно високий рівень актуальності.

Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані автором, у своїй більшості є обґрунтованими та переконливими. При їх обґрунтуванні використане широке коло наукових джерел, а також результати вивчення значного масиву емпіричного матеріалу. Примітно, що автором використовувались джерела не лише адміністративного спрямування – окремі аспекти визначеної проблематики досліджувались на основі джерел з медичного права.

Високим є теоретичний рівень викладу матеріалу, автор вдало застосував різноманітні методи наукового пізнання, ґрунтовно проаналізував законодавчі акти, медичну практику, коректно полемізував з іншими вченими, аргументовано обстоював власну позицію, на підставі чого сформував теоретичні висновки та практичні рекомендації, що є вагомим внеском у науку адміністративного права і мають достатній ступінь наукової новизни. Переважна більшість висновків та пропозицій дисертанта заслуговують на схвалення та підтримку.

Достовірність отриманих у дослідженні результатів підтверджується в тому числі ґрунтовною емпіричною базою, що включає результати опитування 550 працівників правоохоронних органів і вільнонайманих працівників відомства щодо задоволення якістю медичного обслуговування та реабілітації за період 2019–2023 років. Згідно з результатами опитування, лише 15 % респондентів, більшість із них – молодого віку (до 25 років) мають загальне уявлення про медичне обслуговування та реабілітацію, 4 % (ті, що призвані на військову службу, і ті, які входять до постійного складу різних військових формувань) доволі чітко розуміють сутність і якість медичного обслуговування та реабілітації; майже третина опитаних (30,5 %) вдавалися до медичного обслуговування та реабілітації в закладах МВС України; 2 % вважають неефективним медичне обслуговування та реабілітацію в закладах МВС

України, надаючи перевагу лікуванню та реабілітації в закордонних медичних закладах; 1 % опитаних утрималися від відповіді.

Крім того, проведене дослідження ґрунтується на проведенні аналізу значеної кількості законодавчих та наукових джерел (229 найменувань на 23 сторінках).

В цілому дисертаційне дослідження Гуза К.Ю. відрізняється аргументованістю та достатньою обґрунтованістю пропонуванних висновків, що підтверджено належними інформаційними даними.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є одним із перших у вітчизняній юридичній науці комплексним дослідженням публічного адміністрування у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб в закладах охорони здоров'я МВС України.

В роботі вперше:

- виокремлено історичні етапи розвитку медичного обслуговування та реабілітації на тернах сучасної України: етап зародження медичного обслуговування та реабілітації (V тис. до н.е. XVI ст.); етап становлення медичного обслуговування та реабілітації (IX – початок XX ст.); модерний етап медичного обслуговування та реабілітації (кінець XX ст. – по теперішній час);

- запропоновано авторську дефініцію публічного адміністрування у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України як сукупності публічно-правових суб'єктів сфери медичного обслуговування та реабілітації в закладах охорони здоров'я МВС України, які наділені публічно-владними або ж делегованими їм повноваженнями щодо їх реалізації, з метою задоволення публічного інтересу цієї категорії осіб за допомогою відповідних інструментів публічного адміністрування, а також виокремлено його особливості;

- сформульовано авторське визначення категорії «державна політика у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України», згідно з яким це цілеспрямована діяльність держави, яка реалізується за допомогою відповідних інструментів публічного

адміністрування з метою збереження здоров'я осіб, що мають право на отримання медичних і реабілітаційних послуг у закладах охорони здоров'я МВС України за рахунок державного бюджету;

- доведено, що механізмом публічного адміністрування у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України є система засобів адміністрування, які забезпечують реалізацію прав на медичне обслуговування та реабілітацію в закладах охорони здоров'я МВС України;

- обґрунтовано доцільність розроблення і затвердження Стратегії розвитку системи медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України до 2035 року;

- запропоновано низку змін і доповнень до чинного законодавства у сфері медичного обслуговування та реабілітації в закладах охорони здоров'я МВС України.

Низку суттєвих положень було удосконалено, зокрема:

- категорійно-понятійний апарат досліджуваних категорій «принципи обслуговування», «принципи публічного адміністрування», «публічна адміністрація», «медичне обслуговування», «реабілітація», «державна політика», «механізм державного управління», «нормативно-правове адміністрування сфери медичного обслуговування осіб у закладах охорони здоров'я МВС України», що стало основою для формування авторських висновків;

- елементи механізму публічного адміністрування у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України;

- дефініцію ефективності публічного адміністрування права осіб на медичне обслуговування та реабілітацію в закладах МВС України, окреслено негативні чинники, які знижують як якісні, так і кількісні її показники;

- класифікацію принципів публічного адміністрування у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України;

- напрями імплементації зарубіжного досвіду щодо медичного забезпечення осіб, які мають право на медичне обслуговування в закладах охорони здоров'я МВС України, за допомогою залучення недержавного сектору в питаннях охорони здоров'я;

- інтеграція відомчої медицини в єдиний медичний простір і здійснення медичного забезпечення у широкому значенні як діяльності, що охоплює психологічний, духовний, санітарно-гігієнічний, екологічний, спортивний та профілактичний аспекти.

Дістали подальшого розвитку:

- класифікація системи медичного обслуговування та реабілітації особливої категорії осіб;

- нормативно-правове адміністрування сфери медичного обслуговування осіб у закладах охорони здоров'я МВС України;

- обґрунтування доцільності об'єднання Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства соціальної політики України в єдиний суб'єкт публічної адміністрації з назвою Міністерство соціальної політики та охорони здоров'я України, а також створення в його структурі відділу медичного обслуговування та реабілітації осіб з інвалідністю; запропоновано розробити та затвердити Положення про Міністерство соціальної політики та охорони здоров'я України та Положення про відділ медичного обслуговування та реабілітації осіб з інвалідністю;

- ознаки публічної адміністрації у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб, які мають право на медичне обслуговування в закладах охорони здоров'я МВС України;

- класифікація системи публічної адміністрації у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб, які мають право на медичне обслуговування в закладах охорони здоров'я МВС України;

- шляхи підвищення ефективності діяльності уповноважених суб'єктів щодо забезпечення права на медичне обслуговування та реабілітацію особам у закладах охорони здоров'я МВС в Україні.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації та в опублікованих працях. Теоретичні результати та висновки проведеного дослідження відображено у 10 наукових публікаціях, серед яких чотири статі у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, одна стаття – у міжнародному виданні та п'ять тез доповідей і наукових повідомлень на науково-практичних конференціях та круглих столах. Окремі положення дисертаційної роботи впроваджені у практичну діяльність закладів охорони здоров'я, науково-дослідну роботу та освітній процес.

Достатньо обґрунтованою та логічною є структура дисертації, яка є послідовною, раціональною, зумовленою предметом, метою та завданнями дослідження. Робота складається з анотації українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і 5 додатків. Повний обсяг дисертації становить 209 сторінок, із них обсяг основного тексту – 180 сторінок.

У *вступі* автором чітко та логічно обґрунтовано вибір теми дослідження, окреслено сучасний стан та проблеми, виділено невирішені проблемні питання, охарактеризовано необхідність розв'язання суперечностей, які зумовлюють актуальність дослідження. Автор представив мету, об'єкт, предмет дослідження, сформував основні завдання, визначив методологічні та теоретичні основи, охарактеризував методи дослідження, розкрив наукову новизну, теоретичне і практичне значення одержаних результатів, представив відомості про впровадження та апробацію результатів дослідження, а також вказав структуру та обсяг дисертації.

У підрозділі 1.1 автором досліджувався генезис, становлення та розвиток сфери медичного обслуговування та реабілітації осіб в закладах охорони здоров'я МВС України та визначено, що у науковій літературі недостатньо дослідженням залишається публічне адміністрування сфери надання медичних послуг для працівників правоохоронних органів. На основі аналізу теоретичних напрацювань автором виокремлено перелік питань, які недостатньо досліджені в сучасній теоретичній літературі та визначено коло питань, які є актуальними для теоретичного дослідження.

Підрозділі 1.2 присвячено визначенню та детальній характеристиці поняттю, особливостям та принципам публічного адміністрування сферою медичного обслуговування та реабілітації осіб в закладах охорони здоров'я МВС України», в якому визначено та охарактеризовано поняття, особливості та принципи публічного адміністрування сферою медичного обслуговування та реабілітації осіб в закладах охорони здоров'я МВС України. Сформульовано дефініцію, згідно з якою принципи публічного адміністрування у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України – це основоположні правила та засади діяльності закладів охорони здоров'я МВС України, на основі яких здійснюють медичне обслуговування та реабілітацію відповідної категорії осіб, що відображені в нормативно-правових актах, які регулюють функціонування медичних, санаторно-курортних та реабілітаційних закладів, підвідомчих МВС України, метою роботи яких є загальнонаціональні вимоги щодо профілактики, збереження та відновлення здоров'я.

У підрозділі 1.3 здобувач, на основі глибинного аналізу та теоретичних напрацювань надав визначення та роль державної політики щодо медичного обслуговування та реабілітації осіб в закладах охорони здоров'я МВС України. Здобувачем надана ґрунтовна характеристика ознак державної політики у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України. Виокремлено основні ознаки державної політики у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України, а саме: її здійснюють як загальнодержавні органи, так і відомчі;

метою є збереження здоров'я осіб, які мають право на отримання медичного обслуговування та реабілітації в закладах охорони здоров'я МВС України; різновидами медичних послуг є: визначення стану здоров'я, профілактика, діагностування, лікування та реабілітація у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами; санаторно-курортні послуги.

Вагоме практичне значення, на моє переконання, має встановлення у *підрозділі 2.1* поняття й елементів механізму публічного адміністрування сфери медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України. В роботі доведено, що механізм публічного адміністрування у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України є родо-видовою категорією щодо механізму публічного адміністрування, тобто остання є родовою категорією, а у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України є його видовою категорією. Доведено, що елементами механізму публічного адміністрування у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України є сукупність нормативно-правових актів, які визначають правовий статус суб'єкта, об'єкта та засоби адміністрування.

Підрозділ 2.2 присвячено дослідженню питання нормативно-правового адміністрування сфери медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України, в якому надано детальну характеристику нормативно-правових актів, які регулюють адміністрування сфери медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України. Виокремлено класифікаційні групи актів відповідно до їх функціонального призначення щодо медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України.

Дисертантом надано власну класифікацію нормативно-правових актів, які забезпечують публічне адміністрування у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України. Сформульовано класифікаційні групи актів, у відповідності до їх функціонального призначення

щодо медичного обслуговування та реабілітації осіб, які мають право на обслуговування в закладах охорони здоров'я МВС України, а саме: а) акти, які спрямовані урегулювання організаційно-правової побудови органів Національної поліції України; б) акти, спрямовані на забезпечення медичного обслуговування осіб, які мають право на медичне обслуговування в закладах охорони здоров'я МВС України; в) акти, спрямовані на реабілітації осіб, які мають право на медичне обслуговування в закладах охорони здоров'я МВС України.

У *підрозділі 2.3* розкрито поняття публічної адміністрації як суб'єкта адміністрування сфери медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України. Надано ґрунтовну характеристику суб'єктів адміністрування сфери медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України. Обґрунтовано доцільність створення відділу медичного обслуговування та реабілітації осіб із обмеженими можливостями. Вкрай актуальними є запропоновані зміни до чинного законодавства щодо публічного адміністрування сфери медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України.

Досліджуючи у *підрозділі 3.1* міжнародний досвід щодо публічного адміністрування сфери медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я правоохоронних відомств здобувач ґрунтовно проаналізував міжнародний досвід публічного адміністрування сфери медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я правоохоронних відомств. На зразок міжнародної системи медичного обслуговування населення запропонував авторську кваліфікацію, а саме: бюджетна система медичного обслуговування населення (притаманна Великій Британії, Швеції, Фінляндії, Іспанії, Канаді, Австралії, Греції, Польщі); приватна система медичного обслуговування населення (США); страхова система медичного обслуговування населення (Німеччина, Японія); змішана система медичного обслуговування населення (Австралія, Франція, Нідерланди).

Підрозділ 3.2 присвячений вдосконаленню адміністративно-правових засад публічного адміністрування сфери медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України. Окреслено як шляхи вдосконалення так і негативні чинники, які знижують як якісні, так і кількісні показники ефективності діяльності уповноважених суб'єктів щодо забезпечення права на медичне обслуговування та реабілітацію особам у закладах охорони здоров'я МВС в Україні.

Хотілося б окремо відзначити наявність значної кількості прикладів щодо публічного адміністрування у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України у всіх підрозділах дисертаційного дослідження К.Ю. Гуза. Даний факт, на моє переконання, свідчить про суттєву практичну складову проведеної наукової роботи та про високий рівень достовірності отриманих автором результатів.

У висновках дисертації сформульовано наукові положення та одержано результати, що в сукупності спрямовані на вирішення важливого наукового завдання з розроблення теоретичних положень і науково обґрунтованих рекомендацій щодо публічного адміністрування у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України.

Уявляється достатнім рівень апробації представленого дослідження. Так, основні положення та висновки дисертації оприлюднено на міжнародних та всеукраїнських конференціях.

Загалом, дисертаційна робота К.Ю. Гуза справляє позитивне враження, оскільки автор продемонструвавши такі риси вченого, як працездатність та наполегливість, сформував цілісне й обґрунтоване уявлення про сучасний стан і перспективи становлення інституту публічного адміністрування у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб у закладах охорони здоров'я МВС України.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Не деталізуючи численні здобутки та позитивні аспекти виконаної дисертаційної роботи, загалом позитивно оцінюючи рецензовану працю, зосередимо увагу на *окремих*

суперечностях та дискусійних положеннях, які, на наш погляд, потребують або додаткової аргументації, або спеціальних роз'яснень під час захисту дисертації, зокрема:

1. Автором у роботі ґрунтовно досліджено механізм публічного адміністрування у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб, які мають право обслуговуватися в закладах охорони здоров'я МВС України, в результаті якого запропоновано його поняття та охарактеризовано елементи.

Авторська позиція в цій частині є досить актуальною та обґрунтованою, однак дана пропозиція була б ширшою, якби у роботі було запропоновано характерологічні особливості механізм публічного адміністрування права на медичне обслуговування та реабілітацію осіб, які мають право на медичне обслуговування в закладах охорони здоров'я МВС України

2. Дисертантом проведено ґрунтовну характеристику законодавчих та нормативно-правових актів, які врегульовують публічне адміністрування у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб, які мають право обслуговуватися в закладах охорони здоров'я МВС України.

По-перше, виникає питання, які саме проблемні моменти виокремлено Вами у процесі характеристики та аналізу вітчизняних та міжнародних актів?

По-друге, яким чином здійснена класифікація нормативно-правових актів, які врегульовують публічне адміністрування у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб, які мають право обслуговуватися в закладах охорони здоров'я МВС України?

3. У роботі досить ґрунтовно здійснена характеристика публічної адміністрації у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб, які мають право обслуговуватися в закладах охорони здоров'я МВС України, у процесі якої сформульовано авторське визначення «публічної адміністрації у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб, які мають право обслуговуватися в закладах охорони здоров'я МВС України», сформульовано її особливості діяльності, виокремлено систему суб'єктів, які реалізують публічне адміністрування у досліджуваній сфері.

На сьогоднішній день діяльність нашої держави активно спрямована у напрямку і Європеїзації України, в результаті чого проходить активна діяльність щодо вимог Європейського Союзу в усіх сферах господарювання.

Постає питання чи впливають ці процеси на публічне адміністрування у сфері медичного обслуговування та реабілітації осіб, які мають право обслуговуватися в закладах охорони здоров'я МВС України? Обґрунтуйте власну позицію.

Перелічені вище зауваження в цілому не впливають на високу позитивну оцінку роботи, оскільки спрямовані на уточнення чи доповнення окремих положень дисертації, а у низці випадків носять спірний чи дискусійний характер.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що тема дисертації надзвичайно актуальна, сформульовані автором висновки й рекомендації є достатньо аргументованими, вирізняються науковою новизною і мають не лише теоретичне, а й практичне значення.

Таким чином, рецензована дисертація є кваліфікованою науковою працею, що містить результати здійснених автором досліджень. Отримані К.Ю. Гузом нові науково обґрунтовані результати в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення як для науки адміністративного права, так і для практичної діяльності.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність в цілому, оформлення. Зміст дисертації відповідає заявленій дисертантом науковій спеціальності (081 – «Право»), робота пройшла належну апробацію. Дисертація є кваліфікованою, завершеною працею, у якій не виявлено порушень академічної доброчесності. Дослідження підготовлено зрозумілою, юридично і літературно грамотною мовою. Оформлення дисертації загалом відповідає встановленим МОН України вимогам.

Отже, дисертація відповідає вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня

2019 року № 283), наказу МОІН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12 липня 2019 року) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44), а її автор – Гуз Костянтин Юрійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

**доцент кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
Державного торговельно-економічного
університету
кандидат юридичних наук, доцент**

А. Гуржій Анна ГУРЖІЙ

